Carduelis

Nr.3/05.2002

Revista clubului ornitologic „SCATIII"-Anieş.
Sucursala a Societăţii Ornitologice Române,
Club afiliat Federaţiei Franceze a cluburilor C.P.N.



GRANGUR
PASĂREA ANULUI 2002

Fişă de identificare.

**Oriolus oriolus* –vine de la latinescul <*aureolus*> care înseamnă auriu, de aur <*auleodus*> cântăreţ acompaniat de flaut.

*Lungime:24 cm.

*Greutate:68-78g.

*Regim alimentar: omnivor.

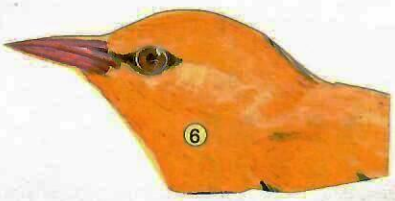
*Număr de ouă:3-4 ouă albe cu pete cărămizii.

*Incubaţie :15-16 zile.

*Puii zboară după două săptămâni de îngrijire la cuib.

Calendarul sosirilor şi plecărilor în\din regiunea noastră.
Grangurul este unul dintre ultimii oaspeţi de vară şi printre primii migratori autumnali.

	Sosiri	Plecări
#1999	13.05	14.08
#2000	26.04	21.08
#2001	14.05	18.08
#2002	06.05	?



PMSC din acest an cuprinde zece specii. Dintre acestea codobatura galbenă (*M. Flava)* este specie accidentală, iar presura sură (*M. Calandra*) este inexistentă în zonă, fiind specie ceva mai sudică.

Speciile de confuzie sunt celălalte specii de codobatură mai cu seamă speciile galbene cum ar fi Codobatura cu cap galben *Motacilla citreola* şi Codobatura de munte *Motacilla flava*. Întru-cât codobautura cu cap galben este extrem de rară la noi în pasaj, prezentăm mai jos diferenţele dintre codobatura galbenă şi cea de munte.
Codobatura galbenă este complet galbenă pe gât şi pe burtă, cea de munte prezintă o pată neagră pe gât (masculul) sau cenuşie (femela). Spatele maro-gălbui, supracodalele de aceeaşi culoare precum şi mărimea cozii diferenţiază codobatura galbenă de cea de munte aceasta din urmă prezentând o culoare gri pe spate, supracodalele galbene iar lungimea este mult mai lungă.
Totuşi pe lângă culoarea penajului, habitatul separă cel mai bine cele două specii în timpul cuibăritului. Dacă găsim codobatura galbenă mai ales la şes, în zone deschise, codobatura de munte cuibăreşte de-a lungul râurilor de munte, între pietre sau sub poduri, habitat unde este exclus să-o vedem pe cea galbenă.

Pietrar sur *Oenanthe oenanthe*



Trăieşte în habitate deshise, pietroase cu vegetaţie rară, de la câmpie până la golurile alpine. În toate penajele coada are un tipar caracteristic de negru cu alb. Masculul în haina nupţială (primăvara-vara) are spatele şi coroana capului de o culoare cenuşie, mască neagră cu o sprânceană albă, aripile piciorul şi ciocul fiind negre.
Nuanţa crem-roz a gâtului şi a pieptului devine albicioasă ca şi culoarea burţii în cursul verii. Femela este gri-maronie deasupra; asemănător arată şi juvenilii. Specie aseănătoare este pietrarul răsăritean, foarte rar cuibăritoare în Dobrogea.
Pietrarul sur îşi construieşte cuibul sub pietre. Pasăre călătoare care-şi petrece sezonul rece în Africa de unde se întoarce relativ repede prin luna martie.

Mărăcinarul mare *Saxicola rubetra*



Specie călătoare care soseşte la noi în ultimele săptămâni ale lunii Aprilie. Cuibăreşte pe păşuni, pajişti cu smocuri de iarbă şi tufişuri rare, terenuri agricole abandonate. Masculul are sprânceană albă pronunţată şi guşă ocru-ruginie mărginită de culoare albă, obrajii şi lorumul sunt de o culoare închisă. Femela are un colorit mai şters. Ambii au spatele pătat. Baza rectricelor codale sunt deschise la culoare, vizibile în zbor. Bărbia şi gâtul sunt deschise la culoare. Fruntea este lată iar ciocul lunguieţ.
Stă de obicei pe vârful unui tufiş mic, scaiete sau sârmă, deseori îşi mişcă coada. Strigătul de alarmă: „iu-tec, iu-tec-tec".

Mărăcinarul negru *Saxicola torquata*

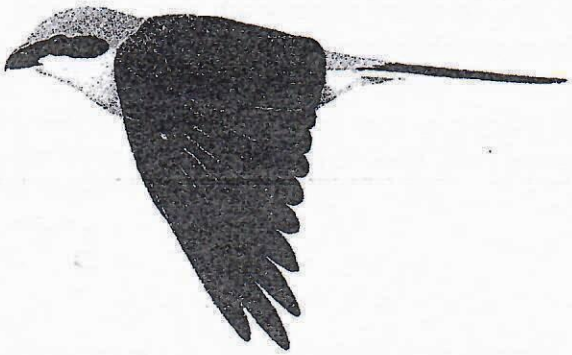


Specie călătoare, care rămâne rareori iarna, se întoarce din cartierele de iernare la începutul lunii Martie. Masculul are capul şi gâtul complet negru, burta maroniu-roşcată, cu o pată albă pe părţile laterale ale gâtului. Ciocul este relativ scurt iar capul rotund. Femela este de un colorit asemănător, dar de nuanţe mai şterse.

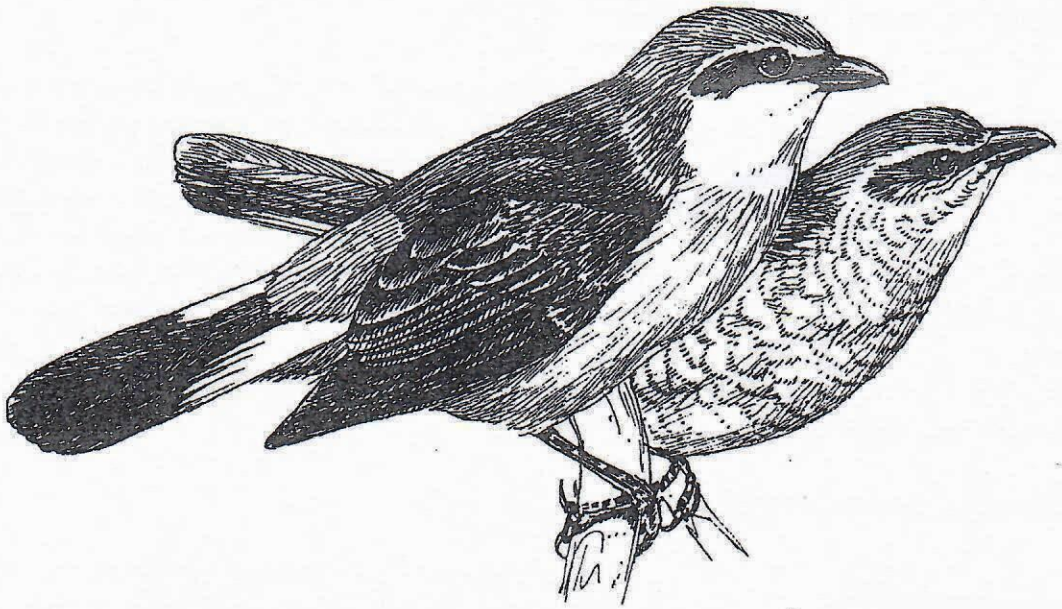
Diferenţele dintre cele două specii de mărăcinar:
- Ciocul: lung – *rubetra*; scurt – *torquata*

- Capul: (fruntea) lată – *rubetra*; rotundă – *torquata*; sprânceană – *rubetra*: lipseşte sprânceana – *torquata*
- Gâtul: crem (alb) – *rubetra*; negru – *torquata*
- Coada: rectrice albe la bază – *rubetra*; de culoare uniformă – *torquata*

Sfrânciocul roşiatic *Lanius collurio*



Cuibăreşte în regiuni deschise, cu tufişuri şi luminişuri. Masculul are spatele maro castaniu, creştet şi ceafă gri cenuşii, coadă neagră cu alb, partea inferioară a corpului alb-roz. Femela şi juvenilii sunt maro cu linii transversale semilunare pe spate şi pe piept.
Ocazional femelele pot avea un colorit mai contrastant şi pot fi chiar foarte asemănătoare cu masculii, totuşi partea inferioară a corpului prezintă întotdeauna linii caracteristice, iar coada este maro cu puţin (sau mai mult) alb la baza bordurii rectricelor externe.
Cântecul nupţial este de slabă intensitate, caracteristic speciilor de sfrâncioc. Fruntea este lată iar ciocul puţin mai lung şi negru, mandibula superioară fiind puţin mai turtită la vârf.
Deseori poate fi observat stând la pândă pe vârful unui tufiş sau în locuri mai ridicate. Este o specie caracteristică, masculul în condiţii bune de vizibilitate practic inconfundabil, femelele şi exemplarele tinere pot fi confundate eventual cu speciile de privighetoare *Luscinia* sau cu specii de presură *Emberiza*, dar cu şanse scăzute.



Sfrânciocul cu frunte neagră *Lanius minor*



Sfrânciocul cu frunte neagră este o specie care apare la noi primăvara târziu, în primele zile ale lunii mai şi pleacă spre Africa de sud începând cu mijlocul lunii august. Îşi construieşte cuibul pe copaci înalţi de la marginea drumurilor, canalelor etc., dar poate fi observat şi în livezi mai bătrâne (unde există o distanţă mai mare între copaci) la o înălţime de peste 2 metri, departe de trunchi, pe o creangă laterală.

Deşi deseori se pot găsi mai multe cuiburi în acelaşi şir sau grup de copaci, nu se poate spune totuşi că ar fi o specie colonială (un Sfrâncioc mare totdeauna cuibăreşte la o distanţă semnificativ de mare faţă de o altă pereche aparţinând aceleiaşi specii). Sunt unele cazuri, totuşi destul de rare, în care găsim amândouă speciile de sfrâncioc (mare şi cu fruntea neagră) cuibărind nu departe una de cealaltă. Habitatul preferat îl reprezintă zonele agricole. Arealul de răspândire a speciei în funcţie de înălţime nu este foarte bine cunoscut dar se presupune că ar ajunge la altitudinea maximă de 500 de metri, unde arealul de răspândire în unele locuri se suprapune cu cel al Sfrânciocului mare.

Cu lungimea de 20 cm poate fi recunoscut la prima vedere după combinaţia alb-gri-negru a penajului. Este preponderent alb pe burtă – cu o tentă rozalie în haina nupţială pe piept. Fruntea, lorumul şi tectricele auriculare sunt negre la mascul, iar la femelă fruntea poate să fie puţin grivă.

Este gri de la creştet până la supracodale iar coada este neagră cu rectrice laterale albe. Ciocul scurt şi puţin înalt este de culoare neagră ca şi picioarele.

Aripa: culoarea de bază a aripii este cea neagră, dar se observă o pată albă la baza remigelor primare.

Sfânciocul mare *Lanius excubitor*.



Adulţii se deosebesc de Sfrânciocul cu frunte neagră prin culoarea frunţii, care la adultul cu frunte neagră este evident neagră, şi după pata albă de pe aripă (la *Lanius excubitor* pata albă se întinde şi pe secundare).

Juvenilii de *L. minor* sunt grive pe frunte şi cu striaţiuni foarte fine pe spate (vizibilitatea acestora poate fi afectată mult de condiţiile de observare cum ar fi lumină, distanţă etc.), ei seamănă mai mult cu Sfrânciocul mare, iar diferenţele cele mai evidente sunt următoarele:

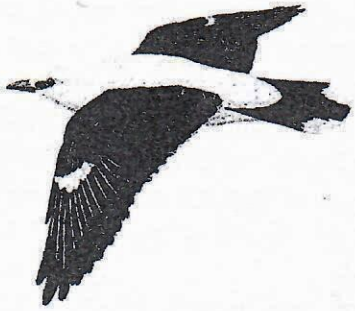
Sfânciocul mare are totdeauna o sprânceană albă deasupra măştii faciale negre, juvenilii acestei specii au striaţiuni pe burtă (şi nu pe spate ca şi la *L. minor*). Ciocul lui *L. excubitor* este puternic, relativ lung, iar mandibula superioară este evident curbată la vârf (ca şi la răpitoare), iar la *Lanius minor* ciocul este mai scurt, mai înalt şi seamănă cu un cioc de cinteză sau de presură decât cu un cioc de răpitoare.

Dacă Sfrânciocul cu frunte neagră are aripa ascuţită, Sfrânciocul mare o are mult mai rotundă. Acest aspect poate fi observat în zbor. Stilul de zbor este de asemenea diferit; *L. minor* nu zboară chiar aşa de ondulat ca şi *L. excubitor* care zboară asemănător cu o ciocănitoare.

O altă caracteristică legată de aripă, după care putem deosebi aceste specii este lungimea remigelor terțiare, care la Sfrânciocul mic acoperă 1/3 din lungimea primarelor pe când la cea mare 2/3 din acestea.
Diferențele cele mai importante între cele două specii de sfrâncioc sunt:

- Ciocul (mai scurt şi nu este un cioc de răpitoare ca la cel cu frunte neagră)
- Aripa rotundă la *excubitor*, ascuțită la *minor*
- Pata albă de pe aripă (numai pe primare la *minor*, pe primare şi secundare la *excubitor*)
- Lungimea aripii – terțialele acoperă 1/3 la *minor*, iar 2/3 la *excubitor*
- Habitatul şi cuibăritul – pseudo colonial *minor*, teritorial *excubitor*

Grangur *Oiolur oriolus*



Specie călătoare care iernează în Africa de unde se întoarce abia în luna mai, părăsind locurile de cuibărit în luna august. Cuibăreşte pe copaci înalți solitari, pâlcuri de copaci, pe plantațiile de plop în de-a lungul şoselelor, deseori lângă râuri sau lacuri, în parcurile mari, livezi extensiv cultivate etc. Masculul e inconfundabil. Mantaua e galbenă iar aripile negre.
Este puțin mai mare decât un graur, rareori poate fi văzut, mai ales în luna mai, când masculii se bat pentru teritorii. Femelele cât şi exemplare tinere sunt de culoare verzui. Poate fi recunoscută după cântecul caracteristic.

Presura sură *Miliaria calandra*



Este o specie sedentară, deşi iarna se observă o anumită tendință a unor populații de mişcare spre sud. Dacă iarna poate fi văzută mai ales în stoluri, de multe ori împreună cu alte specii de presură, în timpul cuibăritului este o specie teritorială.
Deseori poate fi văzută stând pe vârful unui tufiş, sau pe aproape orice elevație, de unde-şi face auzit cântecul monoton, care se aseamănă cu zdrângănitul unor cioburi de sticlă puse într-o pungă.
Este o pasăre masivă, fiind presura de cea mai mare talie, şi poate fi recunoscută la prima vedere mai ales după forma rotundă a capului, după ciocul gros, de granivor, şi după culoarea maro cu nuanțe gri-cenuşii a penajului. Zboară adesea cu picioarele lăsate să atârne. Preferă habitatele deschise, deseori în apropierea râurilor, pe păsuni umede etc.
Speciile asemănătoare sunt : presura galbenă (se deosebeşte de aceasta prin diferența de culoare a târtiței – roşcată la presura galbenă), ciocârlia de câmp şi de pădure (diferențele sunt: lungimea cozii, forma ciocului, bordura aripii – cu ciocârlia de câmp şi prin habitat), fâsa de pădure sau alte specii de fâse (ciocul, forma capului).







GRANGURII

Familia grangurilor cuprinde 25 de specii repartizate în două genuri: „Oriolus" si „Sphecoteres" (graurii verzi) răspândite în Indonezia, regiunile tropicale si subtropicale ale Indiei, Africa şi Australia.

O specie ajunge până în nord-estul Chinei iar alta până în zona temperată a Europei.

Penajul este viu colorat cu galben strălucitor roşu şi negru; femelele sunt colorate cu verde şters şi partea ventrală striată. Au cioc puternic, puţin curbat spre vârf şi zimţat în partea terminală. Ochii sunt roşii.

Îşi fac cuiburi deschise în formă de cupă, adesea ţesute artistic, suspendate ca un hamac între ramurile laterale ale copacilor. Cântecul lor este plăcut şi sonor, semănând cu sunetul de flaut. Sunt păsări insectivore şi frugivore.

Specii exotice:

Grangurul cu cap negru (*Oriolus larvatus)* –larg răspândit în regiunea tropicală a Africii. Are penajul galben cu verde, iar capul şi guşa negre.

Grangurul galben (*Oriolus flavocinctus)* –trăieşte între tropicul capricornului şi regiunea nordică a Australiei. Are un colorit frumos galben cu negru pe cap, aripi si coadă. Se hrăneşte cu fructe.

Grangurul de smochine (*Sphecoteres flaviventris)*–răspândit în pădurile din Noua-Guinee şi Australia. Are în jurul ochilor o porţiune de piele golaşă de culoare roşie. Capul este negru, spatele verde pieptul galben.

Specii aflate pe lista roşie: *O.isabellae* şi *O. Mellianus.*

Cronicile ornitologice... ale anului 2002 s-au imbogăţit cu încă două specii noi pentru regiunea noastră.Presura de tundră(*Calcarius lapponicus*) a fost redescoperită de acelaşi atent şi neobosit ornitolaog de teren, elevul Dorel Bazga(26.01.2002-Dealul Poienii).Un exemplar de *Cygnus cygnus*-lebădă de iarnă a fost observat de elevul Aurelian Hoza din clasa a VII-a in ziua de 8 martie.Prezenţa acesteia a fost confirmată şi de alţi ornitologi din zonă.Se adeverese astfel legende bătrâneşti despre păsările mari albe care poposeau în vechime pe şesurile altădată mlăştinoase ale Rodnei.

Din calendar n-au lipsit specii relativ rare în peisajul nostru: *Strix aluco* (11.01),*Asio otus*(27.01),*B. garrulus*(26.01),*Lanius excubitor*(02,11-02 şi 03.03),*Emberiza schoeniclus*(22.02),*A. chrysaetos*(03.03),*T. torquatus*,C. *ciconia, D. minor* :date extrase din patru agende naturaliste!!!

.....

Telegraf: ...---.--.--..ti-ti-ta-ta-ta-ti-ta--.---...-.--...

-Apariţii publicistice naturaliste:ALCEDO nr. 16 (detalii despre programul Lanius);La Hulotte nr.80-81 (cu subiectul raţa mică-Anas crecca);La Gazette des Terriers cu nr. 100 şi 101 în ţinută de sărbătoare-aici veţi găsi şi un articol despre rândunelele din Anieş-Bravo C.p.n.!

A mai apărut „Torcol" nr. 8 de la Sebeş şi Corvus nr. 1, revista clubului Tarda din Caracal.Otis Tarda este numele noului club C.p.n.(şi sucursală S.O.R.) înfiinţat în februarie la Caracal.Dorim colegului Alexe Diaconu şi prietenilor naturalişti din sud, aripi tare şi pene isousite.

.....

Bibliografie:Mic atlas ornitologic-D.Radu/Păsările din România şi Europa-Ghidul Hamlyn-Dan Munteanu/Catalog C.P.N.-2002(ilustraţie)

Paginile 2,3,4,5 şi 6 au fost exrase din Programul de Monitorizare a Păsă rilor Clocitoare.

.....

Sponsori: S.O.R., D-na Doina Monda(Romita),Domnii Damaschin Berende şi Toader Berende.

.....

Redactori: I. şi A. Hoza,D. Szekely, D. Bazga, F. Cobzalău, I. Hădărău.

Tehnoredactare: D. Sâdor,I.C. Sâdor,L. Sâdor.




NATURALS
NATURALS
Jumbo Colored Pencils